

GEBRUIKSWAARDEONDERZOEK TULP:

Onafhankelijk inzicht in nie

Vijftien jaar geleden ging op initiatief van de KAVB het Gebruikswaardeonderzoek tulp Nieuwe Stijl van start. Sindsdien zijn ruim 130 veelal nieuwere tulpecultivars beoordeeld op teelt- en broeierijkundige aspecten. Wat heeft die vijftien jaar collectief gefinancierd onderzoek nu opgeleverd? Enkele betrokkenen geven antwoord.

Op twee locaties wordt de teelt gevolgd: PPO Zwaagdijk voor de klei en PPO Lisse voor het zand

Tekst: Arie Dwarswaard
Foto's: Rene Faas, Proeftuin Zwaagdijk

Op de jaarlijkse actualiteitenavond in augustus bij CNB in Bovenkarspel is het een echte trekker. Enkele tientallen gaasbakken met tulpenbollen, afkomstig uit het gebruikswaardeonderzoek tulp. De teler, de broeier, de handelaar, hij kan zelf vaststellen hoe de cultivars, die in het onderzoek meedraaien, presteren. Is er voldoende plantgoed, zitten ze goed in de huid, en hoeveel stuks komen er van een m²? Het is maar een onderdeel van onderzoek dat al 15 jaar plaats-

vindt onder de naam Gebruikswaardeonderzoek tulp Nieuwe Stijl. De aanduiding Nieuwe Stijl is terug te voeren op de periode tot midden jaren negentig, waarin het toenmalige LBO (nu PPO) aan menig bolgewas gebruikswaardeonderzoek uitvoerde. Door veranderende opvattingen over wat nog wel en wat niet meer een taak van het LBO was, kwam aan dat onderzoek in 1993 een eind. Voor alle gewassen. Met name bij de tulpentelers leverde dat onvrede op. Veredelaars en kilo-goedtelers weten wel wat er goed en minder goed is aan nieuwe cultivars, maar de grote groep daar omheen, die mist vaak die informatie. Hoe kan

die op een onafhankelijke en objectieve manier bepalen welke kwaliteiten een nieuwe cultivar heeft. Een stageopdracht, uitgevoerd door de KAVB door de toenmalige student Siebe Dirk Streekstra, leverde een eindrapport op met als aanbeveling het gebruikswaardeonderzoek tulp voort te zetten, maar wel op een andere leest. De KAVB kreeg daarvoor de handen op elkaar, en zo kon in 1996 het Gebruikswaardeonderzoek tulp Nieuwe Stijl van start gaan. De opzet was helder. Cultivars waarvan al enig areaal is, en die mogelijk geschikt zijn voor teelt en broei, worden twee jaar geteeld op zand en klei, en twee seizoenen in telkens drie trekken afgebloeid. Bij de bloemenveiling wordt met een standaard uitbloeiproef de houdbaarheid bepaald. Aanvankelijk werd aan veredelaars een financiële bijdrage gevraagd per cultivar, maar dat is op enig moment verlaten, vanwege een gebrek aan animo. Sinds 1996 zijn bijna 140 tulpecultivars op deze manier getest. Onderzocht zijn niet alleen de productie van leverbaar en plantgoed en de broeimogelijkheden, maar ook de gevoeligheid voor aspecten als zuur, abnormale verklisting en virus. Na twee jaar worden de resultaten gepubliceerd in een brochure, die sindsdien elke zomer met Bloembollencultuur en tegenwoordig BloembollenVisie is meegestuurd. De afbroei gebeurt standaard op potgrond, maar door de opkomst van de broeierij op water is tweemaal het grootste deel van het al onderzochte sortiment op water afgebloeid. Ook daarvan is verslag gedaan. De financiering van dit onderzoek gebeurt groten-deels vanuit de vakheffing. Vele jaren gebeurde

Fred Wever: "We kunnen vaststellen dat het gebruikswaardeonderzoek de bewustwording bij ondernemers heeft bevorderd"

ieuw sortiment

dat door een gezamenlijke bijdrage van kwekerij en handel, de laatste jaren financiert de kwekerij dit onderzoek volledig. Daarnaast leveren Bloemenveiling FloraHolland en KAVB een bijdrage. De Begeleidingscommissie Gebruikswaardeonderzoek Tulp, onder voorzitterschap van de KAVB en met leden uit de veredeling, teelt, broeierij en handel, is verantwoordelijk voor de uitvoering en verslaglegging van het onderzoek.

PRIMA SCORE

Terugkijkend op vijftien jaar gebruikswaardeonderzoek kan commissielid Gerard van Dijk vaststellen dat het onderzoek niet voor niets is geweest. Integendeel. Van Dijk: "Sinds 1996 zijn 138 cultivars in het onderzoek opgenomen. Het totale areaal dat er nu van deze cultivars staat beslaat ruim 3.000 ha. Dat komt overeen met bijna een derde van het totale tulpsortiment. Maar als je nagaat dat het hier om sortiment gaat dat geschikt is voor de broeierij, dan komt dat percentage in de broeierij dus boven de 50 uit. Ik vind dat een prima score."

.....

'Het totale areaal dat er nu van deze cultivars staat beslaat ruim 3.000 ha'

.....

Elk jaar bekijkt de commissie een voorstel met zo'n vijftig nieuwe cultivars. Daarvan blijven er jaarlijks zo'n 10 tot 12 over. Aspecten die bij die beoordeling aan de orde komen zijn de kansen van een nieuwe cultivar, zoals bepaald door de commissieleden, maar ook de beschikbaarheid van een nieuwe cultivar. De keuze komt tot stand op basis van een grote ervaring die binnen de commissie aanwezig is. Soms zetten ze bewust een aantal cultivars bijeen die binnen eenzelfde kleur- of vormgroep vallen. Zo werden ooit vijf witte cultivars getest, een keer enkele donkerpaars-witgeranden en dit jaar een aantal dubbelen. Ook kunnen mutanten worden getest van cultivars die al in het onderzoek hebben gezeten, zoals 'Viking' en 'Dow Jones'. De reden is helder. Bij een mutatie kan er meer dan alleen de kleur veranderen. Van Dijk vindt het vooral belangrijk dat dit onderzoek onafhankelijk en objectief is. "We krijgen wel eens de vraag voor wie we dit onderzoek doen. Een teler kan dit toch ook allemaal zelf uitzoeken? Dat is maar ten dele waar. Er zijn heel veel ondernemers die dat inzicht niet hebben. Dit onderzoek geeft geen oordeel over de onder-

zochte cultivars, maar is wel een beoordeling. Op basis van de gepresenteerde resultaten kan een teler of een broeier heel goed bepalen of een nieuwe cultivar wel of niet bij hem past. Want dat is iets wat nog wel eens wordt vergeeten: ook een tulp die op een of meer facetten in het onderzoek minder goed presteert, kan toch bij een ondernemer wel goed uit de bus komen. Verder zie je gewoon welke cultivar een goede groeier is en welke niet. De cijfers zijn duidelijk." Wat Van Dijk betreft houdt de sector dit onderzoek in stand. "Natuurlijk kan een veredelaar ook veel informatie geven, maar soms slikt hij wel eens iets in. Juist dit onderzoek, dat op onafhankelijke wijze gebeurt in alle openbaarheid moet gewoon blijven en collectief worden gefinancierd."

MINDER MISSERS

Fred Wever, vanuit FloraHolland eveneens lid van de begeleidingscommissie, ziet net als Van Dijk veel pluspunten bij het gebruikswaardeonderzoek. "Een nieuwe cultivar krijgt nogal eens het predikaat 'Topper', maar dat is nog wel goed om even te onderzoeken. Hoe presteert hij nu werkelijk in de teelt en in de broeierij? Zo kunnen we de kans op missers beperken. Natuurlijk zijn er nog steeds telers die voldoende vertrouwen op de informatie van een veredelaar en liever een lot uit de loterij kopen. Dat is prima, maar voor die ondernemers die meer willen weten op basis van objectief onderzoek is dit een goede zaak." Wever heeft van alle onderzochte cultivars bekeken hoe ze presteerden in de broeierij op het gebied van prijsvorming en afzetgroei. "Van alle cultivars zijn er 25 die een hogere middenprijs opleveren en in aanvoer nog steeds toenemen. Daarnaast zijn er 20 die wel een hogere middenprijs hebben, maar waarvan de aanvoer stabiel is of daalt. We zien ook een groep die wel in aanvoer groeit, maar waarvan de middenprijs lager ligt dan het gemiddelde. Het kan zijn dat die wel goed scoren in de teelt." De meningen over dit onderzoek mogen uiteenlopen, toch stelde Wever

Databank

Alle gegevens van onderzochte cultivars zijn te vinden in de jaarlijkse publicatie, maar ook via de website van de KAVB, www.kavb.nl, onder het kopje Nomenclatuur, Gebruikswaardeonderzoek Tulp. Hier is ook te vinden welke cultivars nu nog in onderzoek zijn, en wat de afbroei op water aan gegevens heeft opgeleverd van een kleine 100 cultivars.

Gerard van Dijk: "Juist dit onderzoek, dat op onafhankelijke wijze gebeurt in alle openbaarheid moet gewoon blijven"

afgelopen winter tijdens een bijeenkomst over sortimentsontwikkeling vast dat de daar aanwezige telers en broeiers dit onderzoek niet kwijt willen. "Op de vraag aan de aanwezigen of we hier maar mee moeten stoppen of doorgaan werd unaniem aangegeven dat doorgaan zeer gewenst is. Je ziet dat ook terug tijdens de actualiteitenavond in augustus. De bloembollenpresentatie wordt steevast druk bezocht. En verder kunnen we vaststellen dat het gebruikswaardeonderzoek de bewustwording bij ondernemers heeft bevorderd. Bovendien kun je aan de cijfers zien dat de houdbaarheid in vijftien jaar sterk is toegenomen. Het sortiment is echt verbeterd. Alleen dat al is de collectieve financiering waard geweest." Of er in de toekomst moet worden doorgegaan met dit onderzoek, hangt volgens Wever af van de tulpensector zelf. "Als verdelers nog meer dan in het verleden bereid zijn om een kijkje in hun keuken te gunnen en op een onafhankelijke manier hun nieuwe cultivars laten testen dan kan dit onderzoek worden gestaakt. Zolang dat niet het geval is, kunnen we er het beste mee doorgaan. Daarbij is het van belang om kritisch te blijven kijken naar de hele aanpak van dit onderzoek. Uiteindelijk is het de verantwoordelijkheid van de teler zelf om na te gaan welke eigenschappen een cultivar heeft. Het gwo is daartoe een onafhankelijk middel."